

Zápis z 32. valné hromady ČESON

konané dne 13. dubna 2024 v prostorách PřF UK v Praze

Přítomni (dle prezenční listiny, celkem 42 účastníků): Andreas, Barčiová, Bartonička, Bartoničková, Benda Pa., Benda Pe., Bláhová, Buřič, Cepáková, Dolejší Magašvári, Fenc, Franěk, Hanzal, Hoffmannová, Horáček D., Horáček I., Jahelková, Józsa, Jurek, Kašpar, Kolouch, Koudelka, Kužela, Legát, Lučan, Merunková, Reiter, Růžicková, Říš, Schnitzerová, Schusterová, Šafář, Špačková, Špoutil, Tájek, Tošenovský, Vandrovcová, Weidinger, Weinfurtová, Zavřel, Zieglerová, Zukal

Omluvili se: Fejfar, Malinová

Hosté: Vlasáková, Zukalová

Dopolední blok

* Úvodem předseda ČESON prof. Ivan Horáček shrnul aktivity spolku za uplynulé období. Spolu s ředitelem doc. Tomášem Bartoničkou vzpomněli nedávná úmrtí dvou významných zoologů, kteří patřili mezi zakladatele a dlouhodobé podporovatele činnosti České společnosti pro ochranu netopýrů: RNDr. Pavla Eledera a doc. RNDr. Zdeňka Řeháka, Ph.D. Čest jejich památce!

* Doc. Bartonička přednesl zprávu o hospodaření ČESON v roce 2023.

* Dále byla prezentována zpráva revizní komise, ve které bylo konstatováno, že komise pod vedením dr. Vladimíra Hanzala obdržela včas všechny potřebné podklady, účetnictví ČESON bylo vedeno bez chyb a v souladu s platnými předpisy. Valná hromada schválila závěr revizní komise.

* Doc. Bartonička pokračoval zprávou o výsledcích dlouhodobého monitoringu netopýřích populací ČR. V uplynulém období, stejně jako v předchozích letech, byl monitoring zaměřen na sledování zimovišť a letních kolonií. Data ze sčítání jsou každoročně předávána zadavateli (AOPK ČR) do databáze NDOP. Souhrnné výsledky posledního ročníku sčítání lze nalézt ve výroční zprávě ČESON za rok 2023, která je k dispozici na webu spolku. Doc. Bartonička poděkoval všem sčítatelům, díky jejichž úsilí se daří udržet obdivuhodný počet cca 800 monitorovaných zimovišť. Velký dík patří také sčítatelům letních kolonií, zejména kolegům J. Šafářovi a D. Horáčkoví, kteří zajišťují sledování velké části lokalit. Oproti předešlému roku byl na zimovištích zaznamenán skokový nárůst počtů vrápence malého a netopýra brvitého; u netopýra velkého jsou počty v posledních cca 10 letech víceméně stabilní. U letních kolonií došlo meziročně k nárůstu početnosti netopýra brvitého a velkého, u vrápence malého byl stav zhruba stejný.

* Následovala informace doc. Bartoničky o postupu mezinárodního projektu „Monitoring letových koridorů v Evropě“ (<https://bat-migration-europe.netlify.app/>). V roce 2023 se do

výzkumného projektu zapojilo 18 zemí, v ČR proběhl sběr dat na 80 lokalitách. V přípravě je metodická publikace. Pro další zájemce o zapojení jsou u T. Bartoničky k dispozici dva zbývající automatické detektory.

* Dr. Petra Schnitzerová představila projekty na ochranu netopýrů realizované spolkem v roce 2023. Šlo zejména o vzdělávací programy pro školy, poskytování poradenského servisu, osvětové aktivity pro širokou veřejnost, zajištění průzkumů a studií (kontroly budov před zateplením, stromů určených ke kácení atd.), ale i realizaci ochranných opatření na konkrétních lokalitách. Proběhlo 53 přednášek a výukových programů ve školách (MŠ, ZŠ, SŠ a VŠ). Do nového vzdělávacího programu „Netopýří výzkumníci“ se zapojilo 33 školních kolektivů, které uskutečnily 75 vycházek s ultrazvukovými detektory. K programu byly uspořádány 4 instruktážní exkurze pro pedagogy, proběhla také doprovodná soutěž o nejlepší blogový příspěvek. Byl vytvořen nový pracovní list pro děti na téma „Netopýří ve městě“. Co se týče akcí pro širokou veřejnost, kromě Mezinárodní noci pro netopýry (viz níže) proběhlo dalších 39 akcí formou přednášek, exkurzí či infostánků (s účastí cca 16 000 osob). Putovní výstava „Netopýří tajemní a zranitelní“ byla v roce 2023 prezentována na 5 místech. Odvysílán byl další díl cyklu popularizačních webinářů pro veřejnost „Netopýří večírky online“ (o hibernaci). Na youtube jsou umístěny záznamy z těchto webinářů a také nově natočená osvětová videa (postup při nálezu netopýra, ochrana netopýrů ve stromech, výroba budky). S velkým zájmem veřejnosti se setkává geocachingová série založená v roce 2017, kterou navštívilo již téměř 12 000 hledačů. Do propagace netopýřího tématu se zapojili správci dalších památek, ke konci roku 2023 tak interaktivní netopýří mapa na webu napude.sousednetopyr.cz obsahovala 69 lokalit. V průběhu sezóny byl v provozu live stream z kolonie netopýrů velkých, prezentovaný na youtube. V rámci motivační akce „Náš soused je netopýr“ bylo loni oceněno 10 subjektů. Díky mezinárodnímu projektu LIFE+ Podkowiec Towers byly vytvořeny ochranné prvky na půdách s letními koloniemi na zámcích Čechy pod Kosířem a Ruda nad Moravou. Podrobnosti jsou k dispozici ve výroční zprávě.

Navazující aktivity budou v rámci projektů podpořených SFŽP, MŽP a MHMP pokračovat i v roce 2024. Bude vydán nový pracovní sešit pro mateřské školy, vytvořena desková hra o netopýrech ve městě a další dvě questingové trasy (outdoorová hra). Plánováno je značení stromů s úkryty netopýrů, vydání metodické brožury o netopýrech ve stromech i realizace praktických opatření na půdách s letními koloniemi apod. Bude vytvořena nová verze webu o netopýrech v budovách (www.sousednetopyr.cz). Dr. Schnitzerová vyzvala členy k možné spolupráci, například při natáčení osvětových videí na youtube (či poskytnutí vlastního materiálu), pomoc se zajišťováním poradenství, informování o možných kandidátech na ocenění „Náš soused je netopýr“ apod.

* Nová koordinátorka Mezinárodní noci pro netopýry (MNN) dr. Jana Vandrovcová představila výsledky uplynulého ročníku této akce, která proběhla celkem na 52 lokalitách za účasti více než 5000 lidí. Odbornou úroveň akcí zajistilo 28 garantů z řad členů ČESON. Jednotlivé akce byly prezentovány na webu www.netopyrinoc.cz. Dr. Vandrovcová ve stručnosti připomněla hlavní zásady organizování akcí MNN. V diskusi zazněla informace, že oznámení o pořádání veřejného vystoupení zvířat podle zákona č. 246/1992 Sb., které se týká prezentace hendikepovaných netopýrů, se od ledna 2024 podává prostřednictvím online

formuláře na webu Státní veterinární správy ČR (<https://www.svs-cr.cz/online-formulare/oznameni-o-konani-verejneho-vystoupeni/>). Veškeré instrukce budou organizátorům MNN zaslány v rámci emailové rozesílky.

* Dr. Helena Jahelková informovala plénum o proběhlých zasedáních dohody EUROBATS, kterých se zúčastnila jako zástupkyně ČR v poradním výboru (scientific focal point). Představila jednotlivé rezoluce přijaté na 9. zasedání smluvních stran v říjnu 2022 a také přehled pracovních skupin, zabývajících se různými konkrétními tématy ochrany netopýrů. Informace doplnila Mgr. Libuše Vlasáková, která je zástupkyní ČR (administrative focal point) za Ministerstvo životního prostředí. Následovala diskuse o problematice plánování výstavby větrných elektráren a o možných tématech pro výzkum v rámci nové grantové výzvy vypsané Technologickou agenturou ČR.

* Závěrem dopoledního bloku proběhly volby do výboru a revizní komise ČESON na období 2024 - 2029. Kandidátní listina, která zahrnovala 11 kandidátů do výboru a 6 kandidátů do revizní komise, byla v souladu s volebním řádem rozeslána členům ČESON v dostatečném předstihu před schůzí valné hromady. Na schůzi byla nejprve valnou hromadou jednomyslně schválena dvoučlenná volební komise ve složení Mgr. Olga Růžičková a Iva Merunková. Byly rozdány volební lístky a proběhly tajné volby.

Odpolední blok:

* Po přestávce na oběd sdělil doc. Bartonička výsledky voleb: celkem bylo odevzdáno 39 volebních lístků, z nichž všechny byly platné. Do výboru byli zvoleni tito členové ve funkcích (v závorce počet hlasů): Ivan Horáček – předseda (38), Petr Benda – místopředseda (32), další členové výboru – Antonín Reiter (35), Jiří Šafář (33), Radek Lučan (33), Michal Andreas (27) a Evžen Tošenovský (25). Do revizní komise byli zvoleni Vladimír Hanzal (36), Martin Koudelka (21) a Petr Kužela (17).

* Dr. Petra Schnitzerová zmínila plán v letošním roce opět uspořádat podzimní terénní setkání členů ČESON, které by se mělo dle návrhu Mgr. Přemysla Tájka uskutečnit ve druhé půlce září ve Valči v Čechách. Podrobnější informace budou členům zaslány později.

* Následoval odborný program. Prof. Horáček vystoupil s prezentací „O netopýřím penisu a vědcích – novinky nejen o ptačí kopulaci netopýrů“. Zájemci najdou příslušné informace také v článku publikovaném v časopisu Vesmír 2024/2.

* Doc. Bartonička informoval o novém česko-německém projektu v rámci programu Interreg, zaměřeném na sledování kolizí netopýrů s auty na silnicích, do kterého je zapojena PŘF MU Brno. Cílem projektu je ověřit efektivitu různých typů protihlukových stěn pro prevenci kolizí ptáků a netopýrů s dopravou, i s ohledem na vysoké náklady na výstavbu těchto stěn. Dále bude vytvořena elektronická mapa rizikových stanovišť. Doc. Bartonička vyzval členy k možné spolupráci – jedná se o pomoc s instalací automatických detektorů na vhodných lokalitách v Karlovarském, Ústeckém a Libereckém kraji.

* Dr. Eva Cepáková představila nový mezinárodní projekt „Noctule Count“ (<https://www.batlife-europe.info/projects/noctule-count/>). Projekt vznikl z iniciativy organizace BatLife Europe a jeho cílem je celoevropský monitoring netopýra rezavého. Monitoring je založen na jednoduché metodice – sčítání na téže lokalitě ve dvou termínech v rámci období migrací (20. srpna – 15. září). Data se zaznamenávají pomocí aplikace Epicollect. Sčítání mohou provádět nejen odborníci, ale i široká veřejnost (projekt občanské vědy). Zájemci o zapojení do projektu získají bližší informace v sekretariátu ČESON.

* Dr. Radek Lučan prezentoval výsledky nové analýzy údajů ze sčítání netopýrů na zimovištích v ČR v období 1970-2023. Moderní statistické zpracování zajistil kolega Ladislav Nadřo. Dr. Lučan představil trendy vývoje početnosti jednotlivých druhů. Kromě výrazného nárůstu početnosti vrápence malého a netopýra brvitého je pozitivní trend zjevný i u dalších druhů, jako je netopýr velký, vousatý/Brandtův, řasnatý. Další druhy mají v dlouhodobém měřítku stabilní populace vykazující určité oscilace (netopýr černý, vodní, ušatý). Setrvalý pokles početnosti je patrný u netopýra dlouhouchého (tento trend platí pro celou Evropu). Celkový trend napříč druhy je pozitivní. Dále dr. Lučan představil výsledky sledování početnosti netopýra vodního na rybnících na Českobudějovicku (srovnání let 2009 a 2023). Shrnuje také pravděpodobné příčiny úbytku netopýra dlouhouchého a diskutoval i další témata spojená se změnami početnosti netopýrů (často zmiňovaný úbytek hmyzu ve skutečnosti neprobíhá, zásadní je pravděpodobně hlavně vliv klimatu).

* Mgr. Evžen Tošenovský vystoupil s diskusním příspěvkem na téma vhodné načasování prací při kácení a ošetřování stromů s ohledem na netopýry. Poněkud problematický je jarní termín kácení, z důvodu čím dál dřívějšího hnízdění ptáků (např. v jihomoravském regionu, ale i jinde). V diskusi bylo konstatováno, že jarní termín by měl být z praktických důvodů v doporučeních zachován, konkrétní postup na dané lokalitě je však vždy vhodné konzultovat se zoologem (biologický dozor). Bylo ujednáno, že sekretariát ČESON zkonzultuje doporučené termíny v různých regionech s Českou společností ornitologickou, na základě toho budou termíny upraveny.

* Lenka Špačková a Petr Kolouch představili svůj projekt, jehož cílem je poskytnout zájemcům (nejen) z řad členů ČESON přehledné materiály pro určování jednotlivých druhů netopýrů na zimovištích. Za tímto účelem vytvářejí určovací karty obsahující identifikační znaky a ilustrační fotografie, které je možné vzít s sebou do terénu. Dále navrhuje uspořádat na toto téma webinář v rámci série Netopýří večírky online, vytvořit online databázi fotek jednotlivých druhů, založit whatsappovou skupinu pro pomoc s určováním, natočit krátká videa o druhové determinaci. Materiály by bylo vhodné prezentovat rovněž v rámci konference Speleofórum, s cílem zlepšit informovanost speleologů a zaujmout nové adepty pro sčítání netopýrů.

V závěru poděkoval doc. Bartonička všem přítomným za účast a spolupráci a popřál hodně úspěchů v letošním roce.

Zapsala: E. Cepáková

Ověřil: T. Bartonička